

УДК 336.22:352.:631.16

Г.Ф. МАЗУР, кандидат економічних наук, докторант
Уманський національний університет садівництва*

Природно-ресурсний потенціал розвитку агропромислового виробництва України

Постановка проблеми. Достатній рівень природно-ресурсного потенціалу – один із найважливіших чинників ефективного розвитку агропромислового виробництва (АПВ). Із переходом до різних форм власності в останньому та його трансформацією вирішення питання відтворення природного ресурсного потенціалу набуває пріоритетного значення. Природно-ресурсний потенціал АПВ, а саме його кількість, якість і поєднання ресурсів, є важливим фактором розселення населення, визначає доцільність розміщення та територіальну організацію агропромислового виробництва, яка слугуватиме економічному й соціальному розвитку держави та регіону. Природно-ресурсний потенціал впливає на ринкову спеціалізацію АПВ, визначає його місце в територіальному поділі праці й рейтинг. Державна політика в сфері відтворення ресурсного потенціалу спрямована на розв'язання проблем економічного, соціального та екологічного напрямів, що суттєво впливають на процес економічного розвитку агросфери України. Методологічна незавершеність і недостатність нормативно-правової бази знижує ефективність й обмежує сферу застосування інструментарію загальної системи економічних регуляторів проведення заходів щодо відтворення та збереження природного ресурсного потенціалу агропромислового виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові публікації з питань теоретич-

ного й прикладного висвітлення проблеми відтворення природного ресурсного потенціалу АПВ та механізмів його реалізації в сучасних умовах мають важливе значення.

Дослідженню цих проблем присвятили наукові праці такі вчені, як П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, В.М. Трегобчук, Ю.М. Хвесик, П.М. Макаренко, В.Я. Амбросов, І.Н. Топіха, М.М. Федоров, Л.Ю. Мельник, О.Д. Гудзинський, П.І. Коренюк та ін. Проте ряд проблем, пов'язаних з ефективним використанням природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва, економічним регулюванням його відтворення, потребують додаткових досліджень, зокрема: система критеріальних показників, що характеризує відтворювальні процеси в АПВ; економічна оцінка системи відтворення природного ресурсного потенціалу; організаційно-економічний механізм стимулювання цих процесів; соціально-економічна значущість його відтворення на регіональному рівні тощо.

Мета статті – розгляд природно-ресурсного потенціалу АПВ і з'ясування його впливу на розвиток агропромислового виробництва та спеціалізацію останнього за регіонами, обґрунтування окремих напрямів підвищення ефективності природно-ресурсного потенціалу АПВ і виявлення особливостей формування повноцінної системи економічного регулювання його використання та відтворення.

Виклад основних результатів дослідження. Природно-ресурсний потенціал агропромислового виробництва складається з невичерпних (енергетичних, атмосферних, водних, кліматичних), які є відновлюваними, та вичерпних (земельних, лісових, біо-

* Науковий консультант – П.Т. Саблук, доктор економічних наук, професор, академік НААН.

© Г.Ф. Мазур, 2013

логічних, мінеральних, рекреаційних) природних ресурсів, які поділяються на відновлювані й обмежено відновлювані (родючість ґрунтів, мінеральна сировина, рекреаційні ресурси, тваринний і рослинний світ) природні ресурси. Найважливішими складовими природно-ресурсного потенціалу АПВ є: земельні ресурси, у тому числі господарського, промислового та іншого призначення; лісові, водні ресурси агропромислового призначення; повітряний басейн й інші види ресурсів. Економічна ефективність і доцільність розвитку агропромислового виробництва визначається загальними закономірностями розвитку продуктивних сил та характеризується значною залежністю його від природно-ресурсного потенціалу території: земельних ресурсів – від їх розподілу за природними угіддями, родючістю ґрунтів; водних ресурсів – за можливістю їх використання для зрошення сільськогосподарських культур, перевезення сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки тощо, риборозведення; лісових ресурсів – створення протиерозійних, приполонинних, водорегулювальних лісових захисних смуг, які захищають агроландшафти від лінійної й поверхневої водної ерозії та дефляції, пилових і снігових бур, суховіїв, сприяють накопиченню вологи в ґрунті; мисливство; збір продукції лісу для харчової промисловості тощо, корисних копалин – поклади кам'яної солі, вапняків, гіпсу та мінеральні води й ін.

Агропромислове виробництво належить до надто ресурсомістких, де використовується велика кількість трудових, матеріально-технічних, природних ресурсів. Їх кількісний та якісний склад, співвідношення між трудовими, матеріально-технічними і природними ресурсами, з одного боку, та рівень як сумарної, так і поресурсної віддачі з іншого, визначають величину природно-ресурсного потенціалу в конкретних природно-економічних умовах функціонування кожного суб'єкта АПВ [4].

Тенденції сучасного розвитку АПВ в Україні пов'язані з недосконалістю економічного механізму використання природно-ресурсного потенціалу. Це призводить до деградації природних ресурсів, зменшує можливість забезпечення виробництва си-

ровиною, ускладнює технологічні цикли, погіршує загальний стан біогеоценозів. Світовий досвід переконує, що сучасний розвиток аграрної економіки, незалежно від соціально-економічної орієнтації країн і способу виробництва, стає все більше екологічно орієнтованим, потребує збереження та відтворення природного ресурсного потенціалу агропромислового виробництва.

Забезпечення збалансованого розвитку АПВ вимагає дбайливого ставлення до землі як засобу виробництва й предмета праці, що дало змогу виділити певні особливості, які вирізняють її з-поміж інших засобів виробництва, а саме: 1) земля – продукт самої природи, тоді як інші засоби виробництва є результатом людської праці; 2) земля є незамінним і вічним засобом виробництва. Вона може бути раціонально використана на основі комплексного врахування економічних, екологічних, техногенних й інших антропогенних чинників; 3) площа земельних ресурсів обмежена, вона не може бути збільшена за бажанням людей, а лише відбувається трансформація одного виду землекористування в інший (наприклад, сільськогосподарського в лісгосподарський, водогосподарський тощо); 4) унікальною властивістю земельних ресурсів є неможливість переміщення їх у просторі, використання землі пов'язане з постійністю місця користування; 5) використання землі повинно мати диференційований характер, зумовлений ґрунтово-кліматичними і територіальними умовами. Раціональне використання земельних ресурсів можливе при комплексному врахуванні інших природних факторів: світла, тепла, води, повітря, які забезпечують нормальний розвиток біогеоценозів; 6) продуктивність землі визначається її географічним розташуванням. Поряд із природними властивостями ґрунту на продуктивність землі істотно впливає рівень розвитку продуктивних сил, характер виробничих відносин; 7) земля – це живий організм, діяльністю якого слід управляти так, щоб не тільки зберегти, а й підвищувати ефективність використання земельних угідь, оскільки їхня родючість переважно визначається людською діяльністю. При цьому необхідно враховувати темпи відновлення родючості ґрунту і

забезпечувати його охорону; 8) методичною основою раціонального землекористування є врахування фактора, що земля не амортизується і морально не старіє; 9) правильне використання землі у сільському господарстві сприяє зростанню її родючості й продуктивності, а відтак – її вартості [2].

Тобто, земля є основним засобом агропромислового виробництва і може одночасно виступати предметом праці, засобом праці та операційним базисом для розміщення виробництва [3]. До характеристики землі як засобу праці належать природні якості ґрунту, з чим тісно пов'язана нормативна врожайність, набір культур сівозмін, екологічний стан землі; як предмета праці – властивості, які впливають на спосіб обробітку землі; як просторового базису – розташування до ринків збуту сільськогосподарської продукції тощо.

Сумарна оцінка потенціалу земельних ресурсів України становить 13946,3 млн грн. У ресурсній забезпеченості соціально-економічного розвитку України земля становить майже 45%. Згідно зі встановленим порядком державної звітності земельний фонд України характеризується за видами основних земельних угідь і економічною діяльністю, за формами власності й землекористування.

Продуктивність землекористування визначається не стільки рівнем забезпеченості кожного мешканця землею, зокрема орними землями, скільки ефективністю її використання у землеробстві. Так, площа ріллі, що припадає на одного мешканця, у Німеччині та Великобританії дорівнює всього 0,12 га, в Нідерландах – 0,14 га, однак ці країни не лише сповна забезпечують себе продуктами харчування, а й експортують їх у значних обсягах [5, 16].

В Україні на сучасному етапі надзвичайно висока сільськогосподарська освоєність і розораність земель. Так, сільськогосподарська освоєність земельного фонду досягає 60,2-70%, а розораність сільськогосподарських угідь – 76,8-80%, тоді як сільськогосподарська освоєність земель, наприклад, у Франції – 41,9%, ФРН – 32,5, США – 26,5, Англії – 28, Китаї – 10, Нідерландах – 25%. Розораність сільськогосподарських угідь у Франції становить 48%, Угорщині – 37, Англії – 25, США – 20% [6, 14].

За розрахунками вчених [7] вважається, що для поліпшення екологічної ситуації аналіз глобального співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та інших площ повинен бути таким: 35:30,2:32,2.

Цікаво, що аналіз використання земель у розвинутих країнах показує, що існує залежність між площею оброблюваних земель й їхньою продуктивністю, а саме продуктивність орних земель вища там, де менша сільськогосподарська освоєність території та нижчий відсоток зайнятості сільського населення в агропромисловому виробництві завдяки високому рівню механізації вирощування культур: можна порівняти рівень використання земель в Україні з Францією – загальна площа і природно-кліматичні умови держав приблизно однакові. Рівень розораності земель в Україні вищий в 1,7 раза, а площа кормових угідь, лісистість території відповідно менші у 2 й 1,5 раза. Однак продуктивність орних земель у нас майже вдвічі нижча, ніж у Франції при значно більшій чисельності населення, зайнятого у сільському господарстві (32,2% проти 5,4%).

Можна припустити, що зменшення площ оброблюваних земель в Україні порівняно із середньоєвропейським рівнем (41,2%) дасть змогу ретельніше виконувати польові роботи на площі, яка залишиться в обробітку, ефективніше використовувати трудові ресурси, підвищувати культуру землеробства та забезпечувати високу еколого-економічну ефективність використання земель. Для прикладу візьмемо Данію, яка, займаючи територію загальною площею 43 тис. км², із п'ятимільйонним населенням виробляє у 4 рази більше продукції, ніж їй необхідно для власних потреб, при цьому в сільськогосподарському виробництві зайнято лише 2% працюючого населення. У Китаї орні землі, що становлять 2% світових площ, дають змогу прогодувати 22% населення світу [11, 13].

Зазначимо, що висока розораність земель в Україні, недосконалість структури посівних площ супроводжується зростанням дефіциту гумусу в ґрунті, який є біоенергетичною основою його родючості. Із поверхневим стоком і змитим ґрунтом втрачається величезна кількість поживних речовин. Як показують дослідження, за один рік ґрунти

країни в середньому втратили 350 кг гумусу, 2,8 кг – рухомих сполук фосфатів та 4,2 кг – обмінного калію. За даними останнього туру агрохімічного обстеження ґрунтів сільськогосподарського призначення впродовж останніх п'яти років ґрунти України втратили 0,05% гумусу, 4 мг/кг ґрунту рухомих сполук фосфору і 6 мг/кг – обмінного калію. Щорічно тільки з орних земель, за даними НААН, змивається понад 500 млн т ґрунту, при цьому втрачається близько 24 млн т гумусу, 1 млн т азоту, 700 тис. т фосфору, 1 млн т калію. А за останні 25 років в Україні вміст гумусу в ґрунті знизився з 3,5 до 3,2% (природі для утворення шару гумусу завтовшки 1 см потрібно 250-400 років) [8].

Середньорічний змив ґрунту в Україні сягає 15 т/га при загальній допустимій – 4-5 т/га. У Великобританії середні втрати ґрунтів від ерозії оцінюються від 2,2 до 12,2 т/га на рік. У США 41% ріллі охоплено ерозією [8].

Упродовж останніх 25 років в Україні погіршився агрофізичний стан ґрунтового покриву, щорічно еродованість орних земель збільшується на 80-120 тис. га й нині дорівнює майже 1/3 усієї ріллі. Зі всієї еродованої площі 32% земель зазнають вітрової ерозії, 3,4 – сумісної дії водної та вітрової й 22% площ – водної ерозії. Загальна площа кислих ґрунтів у країні становить серед земель сільськогосподарського призначення майже 21%, або 8,8 млн га. З них 4,8 млн га знаходяться під оранкою, а інші – під пасовищами, сіножатями та іншими природними угіддями. За ступенем кислотності орні ґрунти поділяються на сильнокислі (1,3 млн га), середньокислі (2 млн га) і слабкокислі (2,5 млн га). Загальна площа солонцевих ґрунтів становить 3986,2 тис. га, а серед орних – 2692 тис. га. Відтворити еродовані ґрунти природним шляхом практично неможливо, а штучне відновлення вимагає значних трудових і фінансових витрат.

Варто зауважити, що дотепер відсутня єдність методичних підходів щодо економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва. Найбільший розвиток одержали підходи до його визначення, виходячи із загальної економічної вартості (цінності) ресурсу; витратний підхід і його модифікації; відтворювальний

підхід; оцінки ресурсів, засновані на диференціальній ренті [12]. Останніми роками інтенсивно розвиваються підходи, що ґрунтуються на врахуванні непрямої вартості використання природного ресурсу, наприклад, через вимір ефекту від зберігання біорізноманіття, “непряму вартість використання” або через визначення ефекту від лісонасадження й зберігання рослинного покриву (вуглецевий кредит).

За останнє десятиріччя ефективність використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва з розрахунку на 1 га земельних ресурсів скоротилася: валової продукції сільського господарства – на 46,7%; продукції рослинництва – 35,5; тваринництва – 57,8%. За останні 30 років площа еродованих земель збільшилася майже в 1,5 раза, значно розширилися площі засолених, закислених, підтоплених і техногенно забруднених сільськогосподарських угідь. Нині тільки 1 із 10 га продуктивних земель має нормальний екологічний стан. Водночас витрати на протиерозійні та інші землеохоронні й землемеліоративні роботи постійно зменшуються (витрати на охорону земельних угідь за останні 10 років скоротились у 25 разів).

Наукове обґрунтування раціонального використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва і здійснення господарсько-технологічних заходів для його відтворення має включати:

- 1) встановлення рівнів забрудненості ґрунтів викидами та агрохімікатами, розробку ґрунтово-екологічної типології земель, нормативів кризового стану і параметрів екологічної стійкості ландшафтів та районування території України за їх показниками;

- 2) опрацювання моделей ґрунтозахисного й меліоративного землекористування в конкретних природно-кліматичних умовах;

- 3) створення системи спостережень за станом природних ресурсів і прогнозування соціально-екологічних наслідків його зміни;

- 4) раціоналізацію використання природних ресурсів агропромислового спрямування (землі, води, лісів, повітряного середовища), яка забезпечується створеною нормативно-правовою базою охорони цих ресурсів, узаконеним механізмом державного ре-

гулювання процесів їх використання, відтворення та охорони;

5) стабілізацію доходів вітчизняних виробників продовольства і захист їх від ринкової стихії за рахунок державних коштів шляхом створення й запровадження відповідної нормативно-правової бази;

6) підтримку найефективніших форм землекористування за допомогою запровадження специфічних законодавчих норм, механізмів і фінансових рішень;

7) перетворення держави не тільки в головного замовника окремих видів продовольства, але й в його основного покупця і розпорядника на основі запровадження спеціального юридичного механізму та надання повноважень уряду для закупки й розподілу в країні та за її межами значної частини врожаю сільськогосподарських культур, якщо це необхідно для стабілізації ситуації на продовольчому ринку;

8) створення стабільного забезпечення потреб населення країни в продовольстві відповідно до фізіологічних норм їх споживання.

Ключовим моментом є збалансування використання природно-ресурсного потенціалу АПВ, формування ефективної інвестиційної політики, що значною мірою ґрунтується на принципово нових підходах до економічної оцінки негативного впливу суб'єктів господарювання на довкілля та створенні сучасних фінансових інститутів в екологічній сфері [10].

Екологічні проблеми виникають тоді, коли ринкова система не в змозі подавати відповідні цінові сигнали й забезпечувати стимулювання у сфері використання природних ресурсів. Наприклад, окремі їхні види можуть використовуватися "безкоштовно", хоча таке використання спричиняє екстернальні витрати у формі забруднення води, погіршення якості повітря чи інших екологічних наслідків. В одних випадках ринкова ціна покриває витрати на самі природні ресурси, але вона не відшкодовує збитки третіх осіб. Коли екологічні ресурси недооцінюються таким чином, виробники та споживачі практикуватимуть надмірне використання дешевших ресурсів. Недооцінювання також забезпечує недостатнє стимулювання

для розвитку нових технологій для контролю за екологічним забрудненням [15].

Як відомо, деградація природного середовища під впливом антропогенної діяльності тягне за собою деградацію соціально-економічного середовища, що вже нині виражається в конкретному економічному збитку, порівняному з розміром валового національного продукту. Однак розрахунок збитку економістами сам по собі недостатній, щоб поєднати екологічну науку з економічною. Для відтворення природно-ресурсного потенціалу АПВ необхідно широко використовувати принципи й методи регулювання поведінки природно-виробничих систем. До основних принципів можна віднести: попередження, нейтралізацію екологічних наслідків і компенсацію збитку. Попередження здійснюється адміністративно-правовими заходами (прийняття природоохоронних правил, нормування якості довкілля, експертиза проектів тощо); економічними (пільгове кредитування, надання субсидій, податкового інвестиційного кредиту, пільгове оподаткування й інші); економіко-адміністративно-правовими (система компенсацій, вибір методів регулювання); технологічними методами (ресурсо-, енергозберігаючих технологій, альтернативних систем землеробства з обмеженням використання хімічних засобів для підвищення родючості ґрунтів та захисту рослин з урахуванням асиміляційних можливостей агро-сфери) [8]. Нейтралізація екологічних наслідків здійснюється технічними методами й плануванням. Компенсація збитку передбачає застосування адміністративно-правових та економічних методів.

Прогрес у технологіях виробництва, що супроводжує розвиток суспільства, має на меті використання природно-ресурсного потенціалу набагато продуктивніше, ніж будь-коли. Продуктивне використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва повинно враховувати деякі аспекти. По-перше, використання цього потенціалу має бути у повному обсязі (з урахуванням можливих відходів при виробництві продукції, які можна знову використовувати). По-друге, якщо мова йде про продуктивне використання, то необхідно мати на ува-

зі репродукцію природних ресурсів, тобто постійне їхнє відновлення. Друга позиція є однією з головних ланок завдань суспільства, що прагне до розвитку, а не деградації, тому підтримка становлення й розвитку екологічного агропромислового виробництва повинна стати одним із головних важелів реалізації сучасної аграрної політики.

Страхування природно-ресурсного потенціалу АПВ має велике значення як специфічна галузь, що забезпечує виробництво продовольства [9]. Стабільне надходження коштів на відтворення природно-ресурсного потенціалу АПВ сприятиме подальшому розвитку економічних важелів і методів. Дослідження показали, що запроваджені в Україні нормативи виплат за забруднення довкілля та використання природних ресурсів значно занижені й не мають у повному обсязі компенсаційного характеру. Зарубіжний досвід переконує в необхідності широкого використання принципів як негативної мотивації відтворювальної діяльності (платежі, штрафи), так і позитивної (кредити, пільги, позики), механізм якої в Україні поки ще відсутній, що значно ускладнює процес екологізації виробництва, відтворення природно-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва. Формування повноцінної системи еколого-економічного регулювання природокористування є одним із визначальних напрямів державної політики.

Висновки. Економічний процес агропромислового виробництва, незалежно від його суспільного характеру, знаходиться під впливом об'єктивних економічних законів і законів природи. Раціонально сформований ресурсний потенціал АПК слід розглядати як сукупність технологічно, економічно й екологічно взаємозбалансованих виробничих ресурсів (трудових, матеріально-технічних, природних і біологічних), спроможних забезпечити високоефективне та екологічно безпечне виробництво, переробку, зберігання, транспортування й реалізацію агропродовольчої продукції.

В Україні здійснюється непродумана виробнича діяльність із використання земельних, лісових і водних ресурсів. Зокрема, недосконала система ведення агропромислового виробництва, недотримання технологі-

чних вимог обробітку землі, недостатність уваги з боку держави щодо питань охорони та підвищення родючості сільськогосподарських земель, порушення системи удобрення ґрунтів спричинила їхню деградацію на значних площах. Мінерально-сировинні ресурси порівняно з іншими природними ресурсами найменше залежать від результатів господарської діяльності, бо їхня якість практично не залежить від забруднення навколишнього середовища, а наявність запасів є важливим лімітуючим фактором розміщення підприємств (об'єктів) того чи іншого виду економічної діяльності.

Трансформація агропромислового виробництва має спрямовуватися на підвищення рівня продовольчої безпеки України за рахунок нарощування виробництва продуктів харчування, поліпшення їхньої якості та збалансованості за поживними речовинами, що дасть змогу створити конкурентоспроможну економіку, інтегровану у світову господарську систему, наблизити сільськогосподарське виробництво до рівня економічно розвинутих країн. Пріоритетним напрямом формування дієвого фінансово-економічного механізму відтворення природно-ресурсного потенціалу АПВ є стимулювання його суб'єктів до зниження обсягів шкідливих викидів і відходів виробництва, відновлення земельних, лісових, водних, повітряних ресурсів України. Важливу роль у цьому процесі повинно відіграти створення програм екологізації підприємницької діяльності в АПВ для підвищення продовольчої й екологічної безпеки держави. Сталий розвиток агропромислового виробництва як важлива складова економіки України передбачає забезпечення на тривалий термін збалансованого економічного зростання, поліпшення соціальних і екологічних параметрів його діяльності. Розв'язання цих завдань передбачає необхідність нарощування обсягів виробництва високоякісної та конкурентоспроможної агропромислової продукції, підвищення економічної ефективності виробничої діяльності, забезпечення соціальної справедливості й гарантій для трудового потенціалу, відтворення і охорону природних ресурсів, зниження екодеструктивного впливу агропромислового господарювання

та оздоровлення навколишнього середовища. Перехід АПВ на модель сталого розвитку і подальше функціонування на цих заса-

дах є важливим для гармонійного розвитку країни та необхідною передумовою інтеграції у європейські інституції.

Список використаних джерел

1. Аграрний сектор економіки України (стан, минуле і майбутнє) ; за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К.: ННЦ “ІАЕ” УААН, 2009. – 800 с.
2. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: Інформаційно-аналітичний збірник. Вип. 5 ; за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ, 2002. – 648 с.
3. Актуальные вопросы экономики природопользования: теоретические и практические аспекты / О.Ф. Балацкий, А.Г. Дегтяренко, О.Н. Дутченко и др. ; под ред. О.Ф. Балацкого. – Сумы: ОП ВЭО, 1990. – 172 с.
4. Амбросов В.Я. Ефективність використання факторів розширеного відтворення в аграрному секторі / В.Я. Амбросов // Економіка України. – 2009. – № 1. – С. 67-73.
5. Балацький О. Екологічний менеджмент: проблеми і перспективи становлення та розвитку / О. Балацький, В. Лук'яніхін, О. Лук'яніхіна // Економіка України. – 2000. – № 5. – С. 67-73.
6. Благодатний В.І. Структурні зрушення в АПК України в умовах реформування: закономірності, тенденції, напрями // Основні напрями високоєфективного розвитку пореформеного агропромислового виробництва в Україні на інноваційній основі / В.І. Благодатний, Л.О. Мармуль. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – С. 292-297.
7. Гладій М.В. Розвиток АПК України (регіональні особливості) / М.В. Гладій. – Львів, 2002. – 290 с.
8. Гудзь О.Є. Декомпозиція методології дослідження економіки природокористування агросфери / О.Є. Гудзь // Економіка Крима. – 2010. – № 4(33). – С.195-199.
9. Гудзь О.Є. Територія екологічного агрострахування: можливості та нові горизонти / О.Є. Гудзь // Вісн. Сумського нац. аграр. ун-ту. Серія: Фінанси і кредит – 2012. – № 1 (32). – С. 23-29.
10. Коренюк П.І. Менеджмент навколишнього природного середовища / П.І. Коренюк. – Дніпропетровськ: Національна гірнична академія України, 2001. – 222 с.
11. Куліш М.Ю. Особливості наповнення ринку м'яса в південному регіоні / М.Ю. Куліш, І.Н. Топіха, І.І. Червен // Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті. – К.: ІАЕ УААН, 2001. – С. 299-304.
12. Трегобчук В.М. Економічні проблеми відтворення і модернізації ресурсного потенціалу АПК / В.М. Трегобчук // Економіка АПК. – 1999. – №1(51). – С. 54-57.
13. Hsieh, C., and E. Sadoulet. 2007. “Agriculture and Development”. Background note for the World Development Report 2008, The World Bank, Washington, D.C.
14. Economics: Principles, Problems, and Policies (The McGraw-Hill Series in Economics) by Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue and Sean M. Flynn (Jan 13, 2011).
15. Nafziger E. Wayne. Economic Development. Cambridge University Press, 2006. – 846 p.
16. Maier M., Nelson J. Introducing economics. A critical guide for teaching. – 281 p. “M.E. Sharpe Armonk”, New York, London, England 2007 (1956).

Стаття надійшла до редакції 09.06.2013 р.

* * *

Новини АПК

У кооперативах закупівельна ціна на продукцію селян зросте на 30%

Закупівельна ціна на селянську продукцію зросте на 30%. Для цього сільгоспвиробники повинні збувати її через заготівельно-збутову мережу на базі кооперативів. А споживач, у свою чергу, суттєво зекономить, купуючи селянську продукцію через таку мережу. Про це під час інтерв'ю телеканалу «Тоніс» повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Микола Присяжнюк.

«Ми вже створили оптові ринки в тих регіонах, які мають високий споживчий потенціал. Тепер робимо наступний крок. Будемо надавати кооперативам у сільській місцевості в лізинг автотракторів, які зможуть вивозити молоко, овочі, рибу у ті точки, про які є домовленість з мерами міст, і продавати самостійно. Такий пілотний проект уже довів успішність на Волині», – зазначив Міністр.

За його словами, закупівельна ціна для виробника, який брав участь у проекті, збільшилася на 30%. При цьому реалізовувалася селянська продукція споживачам на 15-20% дешевше, ніж у торговельних мережах.

«Ефект очевидний – у ланцюзі збуту не стало посередників. Прибуток одержує лише сільгоспвиробник – учасник заготівельного кооперативу», – наголосив Микола Присяжнюк.

Прес-служба Мінагрополітики України